

PRODUSE FARMACEUTICE COCCIDIOSTATICE ALE COMPANIEI EURO PRIME FARMACEUTICALS SRL, CHIȘINĂU, REPUBLICA MOLDOVA PENTRU TRATAMENTUL ȘI PROFILAXIA EIMERIOZELOR LA IEPURI

**¹ Enciu Valeriu, ¹ Didoruc Serghei, ¹ Macari Vasile, ² Buza Vasile,
³ Ciobanu Nicolai, ¹ Mațencu Dumitru**

¹ - *Universitatea Agrară de Stat din Moldova,*

² - *Institutul de Zoologie al AȘM, Chișinău,*

³ - *s. Gradiște, raionul Cimișlia, Republica Moldova*
enciu@bk.ru

Eimeriozele la iepuri afectează tineretul în vârstă de 16-40 de zile (maxima este la 30 zile) și se manifestă sub două forme distincte, intestinală și hepatică, care pot fi și asociate sub formă de enterohepatii coccidiene (Chiurchiu Viorica, 2009). Coccidioza este o boală invazivă provocată la nivelul intestinului subțire de *Eimeria perforans*, *E. piriformis*, *E. intestinalis*, *E. magna*, *E. media*, iar în canalele biliare de *E. stiedae*. Morbiditatea cuprinde 40-80% din efectiv. Sporogeneza se finalizează de obicei în 2-4 zile (Tălămbuță N., Chihai O., 2008, Iqbal A. et al., 2013). Contaminarea tineretului cunicul are loc pe cale alimentară, prin ingerarea oochiștilor odată cu laptele, apa și hrana infestate cu aceștea (<https://vetvo.ru/kokcidioz-krolicov>, 2016). Apariția și menținerea coccidiozei la iepuri depinde de: suprapopularea în crescătorii, așternutul umed, lipsa ventilației în adăposturile închise, carențele alimentare, zgomote puternice și curenți de aer, temperaturi peste 22°C, lipsa curățeniei (Ульихина Л. И., 2004; <https://creșterea-iepurilor>, 2013). Iepurașii de 20-60 de zile, infestați cu eimerii prezintă tulburări digestive prin aspectul stomacului balonat, diaree cu mucozități și uneori constipație, își pierd pofta de mâncare devenind scheletici și mor. Formele acute și cronică se caracterizează prin tristețe, inapetență, diaree apoasă cu strii de sânge, miros caracteristic fecalelor, slăbire rapidă, deshidratare, sete exagerată și moarte. În forma hepatică, la simptomele digestive se adaugă icterul sau subicterul, ascita și anemia (Chiurchiu Viorica., 2009; Redrobe S.P. et al., 2010; Jing F. et al., 2012). Diagnosticul se stabilește pe baza semnelor clinice, a situației epizootologice, a rezultatelor cercetărilor parazitologice de laborator și a examenului morfopatologic al intestinelor și ficatului (Шевченко А.А. и др. 2008). Foarte importante sunt măsurile de igienă care constau din flambarea cuștilor pentru distrugerea oochiștilor. De asemenea, este necesară asigurarea unui microclimat corespunzător, precum și folosirea de medicamente anticoccidiene (Абрамова В.Ф., 1982; Vanparijs P. et al., 1989; Эсубалеу К.Б., 2002).

Pentru profilaxia și tratamentul coccidiozelor la iepuri compania Euro Prime Pharmaceuticals SRL, Chișinău, Republica Moldova a înregistrat trei produse. Testarea medicamentelor Cocciged-D, Cocciged-S și Toltraged s-a realizat pe parcursul anului

2016 în crescătoriile de iepuri din s. Gradiște, r-nul Cimișlia și din s. Brăviceni, r-nul Orhei. În investigațiile efectuate pentru Euro Prime Pharmaceuticals SRL au fost utilizate dozele indicate în instrucțiunile de administrare ale preparatelor menționate.

Cocciged-D, soluție orală (Certificat de înregistrare în Republica Moldova nr. 2861 din 26.12.16), conține în calitate de substanță activă diclazuril, un anticoccidian din grupul benzenacetoneitril. Are o activitate potentă contra diferitelor stadii de *Eimeridae* (*E. tenella*, *E. acervulina*, *E. mitis*) întâlnite la păsări, de asemenea *E. magna* și *E. stiedae* întâlnite frecvent la iepuri, fiind foarte eficient în prevenirea și tratamentul coccidiozei la păsări și iepuri, atât în forma cu localizare enterală, cât și cu localizare hepatică. Spectrul de acțiune este extrem de larg fiind activ împotriva tuturor coccidiilor ce parazitează la iepuri, găini, curci, găște, rațe și alte păsări. Acționează asupra tuturor stadiilor intracelulare de dezvoltare ale parazitului, asupra schizonților, macro- și microgameților. Schizonții de prima și a doua generație indică schimbări degenerative extensive, care au ca rezultat final pierderea completă a etapei parazitare (Ақбаев М.ІІІ. et al., 2009).

Cocciged-S, soluție orală (Certificat de înregistrare în Republica Moldova nr. 2863 din 26.12.16) conține substanța activă sulfaquinoxalina din grupul antiprotozoare, sulfonamide, cu marcante proprietăți anticoccidiene (limitează activitatea acidului p-aminobenzoic din celula parazitilor) și antibacteriene (în special pentru germeni Gram-negativi). Medicamentul este indicat pentru tratamentul eimeriozei la puii de găină – produsă de coccidii din familia *Eimeridae* (*E. acervulina*, *E. necatrix*, *E. mitis*, *E. tenella*, *E. brunetti*), puii de curcă – produsă de coccidii *E. meleagridis*, *E. adenoides*, iepuri – produsă de *E. perforans*, *E. intestinalis* și *E. magna*. Produsul Cocciged-S soluție orală ca și alte medicamente cu conținut de sulfaquinoxalina, este de asemenea eficient în tratamentul holerei aviare (Cristina R.-T. 2007).

Toltraged – soluție orală (Certificat de înregistrare în Republica Moldova nr. 2884 din 30.12.16) toltrazuril folosit ca remediu anticoccidian. Preparatul este eficient împotriva tuturor coccidiilor ce parazitează la găini, curci, găște, rațe, alte păsări și iepuri. Acționează asupra tuturor stadiilor intracelulare de dezvoltare ale parazitului, asupra schizonților, micro- și macrogameților. Curativ se administrează cu apa de băut, în cazul când se înregistrează un conținut critic de coccidii în așternut (cca 10-20 mii/1 gr) sau la apariția simptomelor de boală. Formulările specifice puilor nu se vor administra la iepuri, datorită persistenței medicamentului în carne foarte mult timp. Toltraged-ul este compatibil cu toate anticoccidicele și antibioticele.

Reieșind din faptul că coccidiozele sunt o amenințare economică serioasă în adresa efectivelor de iepuri, totuși eimeriozele pot fi controlate relativ ușor prin introducerea în apă de băut sau în hrană a unor cantități mici din medicamentele menționate mai sus.

Rezultatele obținute de noi vin în concordanță cu realizările altor cercetători ai produselor farmaceutice coccidiostatice utilizate pentru profilaxia și combaterea eimeriozelor la iepuri (Вершинин И.И., 1996; Демина Н.В., 2003; Ilie Alina, 2009; Мурзаков Р.Р., Сафиуллин Р.Т., 2012; Токарев А.Н. и др., 2012; Khom V., 2013).